

probat, blasphemiam esse peccatum ex natura sua mortale, esse peccatum homicidio et infidelitate gravius; ac tandem ex suo genere esse omnium peccatorum gravissimum. Nunc vero ut toti huic orationi finem faciam, utque peccatores ad abstinendum a blasphemia inducam, velim solummodo, ut serio pendant, qua et quanta poena blasphematores digni sint et plecti soleant. Taceo multiplices poenas, ad quas blasphemum lege divina, tum lege ecclesiastica et civili damnantur. Notum enim est, quod lege divina blasphemus lapidari sancitur. Sciunt omnes, sanctum Ludovicum Gallie regem sanxisse, ut blasphemorum lingua amputaretur, vel candenti ferro transfigeretur. Ipse Mahumetus, licet infidelis, in suo Alchorano praecepit, ut quicumque Deum, Christum, ac etiam beatam Virginem blasphemaverit, medius secaretur. Nullum tandem regnum, nullaque fere respublica saltem christiana, quae leges adversus blasphemos non fecerit, et quae diris suppliciis eos plecti non ordinaverit. Atvero longe major est poena, qua a Deo blasphemum in alio mundo plectuntur. Suppliciis enim aeternis adjudicantur in inferno, ubi in continuas et perpetuas blasphemias erumpent. Non latet vos famosa historia de puero quinquenni, quem cum remisse nutritivisset pater, cumque eum blasphemis ita assuescere permisisset, ut passim blasphemias in Deum et Sanctos evomeret, Deo tandem permittente accidit, ut cum quadam die stultus pater blasphemum filium brachiis gestaret, tartarei ad eum accesserint spiritus, quos puer tremebundus aspiciens, clamare cepit: *obsta pater; obsta pater*: maligni enim homines venerunt, qui me tollere volunt. Quo dicto, nomen Domini blasphemavit infelix puer, statimque diabolus miseram ejus animam rapuit, et in incendia aeterna submersit. Si hac poena plecterentur blasphemantes, si mox ut aliquis in blasphemias prorupit, a demone visibiliter raperetur: et ad tartara traheretur, alii hoc videntes, a blasphemis certe absternerent. Nihil tamen secus ab iis praecavendum, eo quod etsi non visibiliter, saltem invisibiliter ad infernum praecipitabuntur; ubi simul poena damni et poena ignis, ac etiam specialis alia poena cruciabitur. Ut enim ait Cassianus, *in inferno dra-*

cones labia blasphemantium vorant et serpentes diris moribus miserorum pectora lacerant. Summopere igitur a jurandi consuetudine et ab imprecationibus et a blasphemis abstinete. Linguas vestras non blasphemis evomendis, potius Dei laudibus decantandis assuefacite, ut aeterna inferni devitetis supplicia et immensa caeli gaudia assequamini. *Amen.*

DOMINICA DECIMANONA POST PENTECOSTEN

DE BONIS TEMPORALIBUS.

Abierunt alius in villam suam, et alius in negotiationem suam (Matth. 22).

Cor nostrum a natura ita formatum est, ut a parte superiori, quia respicit caelum, amplum sit et apertum, a parte vero inferiori, qua respicit terram, stritum et constrictum sit, ac in acumine quodam terminatum; quo docere nos voluit naturae Author, cor nostrum rebus caelestibus patere debere, non autem terrenis bonis, quae unico quasi punctu attingere quemque oportet, iisque cor non apponere: *divitiæ si affluent, nolite cor apponere* (Ps. 61, 11). Plerique tamen caelestia parum, terrestria multum diligunt; ac licet eos Deus ad caelestia bona amanda et ambienda pluries invitet, terrenis semper inhiant, iisque assimilantur, qui ad nuptias invitati et vocati, venire neglexerunt: nam alius in villam suam dominandi cupiditate adductus, alius ad negotiationem suam rei familiari augendae intentus, abiit: *abierunt alius in villam suam, et alius in negotiationem suam.* O fratres, quae sursum sunt quaerite, non quae super terram, caelestia bona ambite, iis toto corde adhaerete, non autem terrenis, quae vilia, contemptibilia et instabilia sunt, ut videbimus. *Ave.*

Pretiosa, diuturna et utilia sunt bona cœlestia. *Pretiosa* quidem sunt, tantusque eorum est valor ac tantum pretium, ut nullus æstimare possit quanti valeat momentanea honorum illorum possessio. *Diuturna* sunt, tantaque eorum est duratio, ut non ad tempus, sed in æternum, et in perpetuas æternitates a sanctis possideantur. *Utilia* sunt, tantaque ex eorum possessione percipitur utilitas et tantus fructus, ut qui ea possident, perfecta, summa et æterna beatitudine gaudeant. En qualia sint cœlestia bona; a quibus summopere differunt bona hujus mundi, utpote quæ vilia, transitoria et vana sunt. *Ista bona non sunt pretiosa, imo vilia et contemptibilia; non diuturna, verum mutabilia et transitoria; non utilia, sed vana et inutilia.* Ecce naturam et verum characterem bonorum temporalium, quæ *1. sunt vilia, et parum valent; 2. sunt transitoria, et parum durant; 3. sunt vana, et parum prosunt;* en tres hujus concionis partes.

I PARS.

Bona temporalia parum valent.

Pauperi divitiæ, famulo dominatus, servo libertas, ægro sanitas, ac omnibus fere hominibus bona temporalia magnum quid et pretiosum esse videntur, et ideo summo affectu ad ea anhelant, et pro iis assequendis contendunt. Jamvero hæc omnia, quæ in erronea hominum opinione et æstimatione magna censentur, in se parva, vilia et contemptibilia sunt, parumque valent: *hæc propter quæ litigamus, discurrimus, anhelamus, humilia et abiecta sunt* (Senec. *de ira* 3, 32). Ex bonis temporalibus nil tanti facere solent homines, quanti pecuniam, pro qua assequenda, nil non moliantur, et tamen quid exiguum ac quasi nihilum est. *Circa pecuniam plurimum vociferationis est, hæc fora defatigat: patres filiosque committit; venena miscet, gladios percussoribus et legionibus*

tradit, hæc est sanguine nostro delibata; propter hæc azorum maritorumque noctes strepunt litibus, et tribunalia magistratum premit turba: reges sociunt, et civitates longo sæculorum labore constructas evertunt, ut aurum argentumque in cinere urbium scrutentur. Quod si totam mihi ex metallis omnibus pecuniam proferas; si in medium projicias quidquid thesauri tegunt, omnem istam congeriem dignam non censeam, quæ viri boni contrahat frontem; quanto risu prosequenda sunt, quæ nobis lacrymas educunt! Crede mihi, levia sunt propter quæ non leuiter ex-candescimus, qualia quæ pueros in rixam et jurgium movent, nil ex his, quæ tam tristes agimus, serium est, nil magnum; ista quæ appetit, exigua sunt (Sen. ib.). Sic loquitur moralis philosophus, qui divitias omnes, omniaque mundi bona simul collecta, quid exiguum censet. Et sic credamus hominum sapientissimo, non solum quid exiguum, verum et quasi nihilum reputanti: *divitias nihil esse duxi* (Sap. 7). In stuporem adducta est regina Saba, cum amplissimum illud sapientissimi Salomonis imperium contemplata est. Equis enim non obstupescat mensam regiam, in quam singulis diebus, farinae coros sexaginta, seu sexaginta millia farinae libras, boves triginta duos, arietes centum, attilium ac ferarum, quæ venatione capiebantur, copiam immensam insumebat. *Omnia quoque casa convivii regis erant aurea, et casa domus saltus Libani ex auro purissimo. Erat autem pondus auri quod afferebatur Salomoni per singulos annos, sexcenta sexaginta sex talenta auri, excepta ea summa, quam Legati diversarum gentium et negotiatores afferre consueverant, omnesque reges Arabiæ et satrapæ terrarum, qui comportabant aurum et argentum Salomoni. Tantamque copiam præbuit argenti in Jerusalem, quasi lapidum* (2 Paral. 9). Habuit quoque Salomon quadraginta millia eorum in stabulis, currum, equitumque duodecim millia; ac tandem *magnificatus est Salomon super omnes reges terræ divitiis et gloria.* O quam dives! o quam honorificatus est rex Salomon! Jamvero quanti fecit ille omnes mundi divitias omnemque gloriam?

Nihil esse dicit. Hæc omnia quasi nihilum reputavit, et a nobis reputari voluit; unde de terrenis bonis locutus, ait: *vanitas vanitatum, et omnia vanitas*, vel ut alii vertunt, *nihilum, nihil et omnia nihil*. Dic, Salomon, quid sunt aurum, argentum, et omnes mundi divitiæ simul sumptæ? *Nihil*. Quid sunt regna, imperia, et omnes mundi dignitates? *Nihil*. Quid sunt convivia, choreæ, ludi et omnes corporis voluptates? Hæc et omnia mundi bona nil aliud sunt, quam merum nihilum: *nihilum, nihil et omnia nihil*. *Aspexi terram*, inquit Jeremias, *et ecce vacua erat et nihil*. Terra plena est bonis illis, quæ homines tanti faciunt, quomodo erga vacua? In terra etiam habetur magna auri, argenti, lapidum pretiosorum, et aliorum bonorum copia, quomodo ergo in ea nihil? Terra quidem vacua est, et in ea quasi nihil, quia divitiæ, honores, dignitates, deliciae et omnia bona quæ in ea reperiuntur, non sunt bona quæ hominis cor repleant, et tam pauci valent, ut quasi nihilum sint: *vacua erat et nihil*. In pagis et oppidulis nonnunquam agricolæ et caupones in introitu domus suam omnem ab ingredientibus videndam collocant supellectilem, quam ipsi magni pendunt et pretiosam censent. Ibi ad ostentationem ponunt catinos, scutellas, sartagine, et alia hujusmodi, quasi introeuntibus dicant: habeo hæc omnia. Si autem rex vel aulicus quidam e regis curia veniens, hanc ingrediatur domum, talia videns utensilia, subridet, eamque nihil pendit, quia longe majora et excellentiora videre consuevit. Sic Jeremias propheta, qui spiritualia et celestia bona noverat, quique ea contemplari, iisque frui solitus erat, temporalia omnia bona despicit, eaque vacua, inania et tamquam nihilum esse censet: *Aspexi terram et ecce vacua erat, et nihil*. Christus Dominus, qui prima veritas est, et qui falli et mentiri nequit, omnia hujusmodi bona nihilum esse clarissime testatur, cum asserit, discipulos nihil ab eo petisse: *usque modo non petistis quidquam* (Joan. 16, 24). Accesserat quidem ad eum mater filiorum Zebedei cum filiis suis, adorans, *et petens quid ab eo*: discipuli rogaverunt etiam eum pro filia Chananæ, quæ a dæmonio vexabatur; rogaverunt et illum pro socru Simonis, quæ tenebatur magnis febr-

bus, et tamen Christus ait, quod non ab eo *quidquam* petierint; tam parvi momenti erant illa, ut non essent quidquam, sed potius nihilum, vel, ut exponit doctor angelicus, non petierunt apostoli quidquam a Christo, *quia pro nihilo habendum est quod petierant in comparatione eorum quæ petere debuerant* (in c. 16 Joan.). O fratres, si petatis Spiritus Sancti gratiam, morum conversionem, orationis donum, divini amoris ignem vel æternam beatitudinem, hæc sunt *quid*. Cum vero a Deo petitis numerosam prolem, bonam valetudinem, officia, beneficia, dignitates, divitiæ, et alia temporalia, hæc habuenda tamquam nihilum; quia temporalia sunt quasi nihilum, saltem respectu spiritualium. Cum terrena cuncta nihil sint, cur ad illa tanto affectu anhelatis? Cur tanto studio quod nihil est, quæritis? Cur tot labores pro nihilo sustinetis? Cur officia, beneficia, dignitates, et alia hujus mundi bona, quæ nihilum sunt, tanto ardore prosequimini? *Omnia illa somnium, umbra, nihil, si cum æterno, et æternitate comparentur*. Dei gratia, paradisi gaudia, et æterna cœli bona sunt concupiscenda, ambienda et prosequenda; non autem hæc inferiora, quæ nihil sunt, quæ pro nihilo ducenda sunt. *Quæ sursum sunt quærite, ubi Christus est in dextra Dei sedens; quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram* (Coloss. 3, 1). Nolite inordinata amare terrestria, quæ nihil sunt; vehementissime amate Deum, qui omnia est: *Deus meus et omnia*. Nolite diligere mundum, et ea quæ in mundo sunt, quia omnia hæc nihil sunt; diligite Deum, qui vere est omne bonum; laborate, ut æternam essequamini beatitudinem, quæ omnia bona continet. Hic scopus, hæc meta debet esse affectionum et laborum vestrorum: hoc desiderata, hoc ambita, ad hoc omnia studia, omniaque vestra opera dirigite, non autem ad terrena, quæ parum et nihil valent, *et quæ etiam parum durant*.

II PARS.

Bona temporalia parum durant.

Qui habent uxores, inquit D. Paulus, tamquam non habentes sint; et qui sicut, tamquam non stantes: et qui gaudent, tamquam non gaudentes: et qui emunt, tamquam non possidentes: et qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur (1. Cor. 7); *qujus rei rationem subdit, dicens, præterit enim figura hujus mundi. Figuram vocat omnia mundi bona: quia sicut figura non est res ipsa, sed ejus similitudo, sic omnia hujus mundi bona ita exilia et parvi momenti sunt, ut potius bonorum similitudinem, quam veritatem habeant, ac proinde contemnenda veluti bonorum solummodo apparentiam referentia. Etsi autem hæc bona essent vera, solida et magna, contemnenda tamen essent, quia parum durant et cito prætereunt: præterit enim figura hujus mundi. Ubi nunc potentissimæ Chaldæorum, Persarum, Græcorum et Romanorum monarchiæ? Transtierunt. Ubi Salomonis gloria, divitiæ Cræsi, et Heliogabali deliciæ? Transierunt. Ubi Augusti Cæsaris triumphus, Alexandri Magni dominium, fortitudo Sampsonis, et Absalonis pulchritudo? Transierunt. Ubi tot imperatores, tot reges et tot principes, qui olim in orbe floruerunt? Transierunt omnia illa tanquam umbra. Transeunt omnia mundi bona, et possessores eorum: totus mundus nil aliud est quam figura, quæ parum durat, et citissime transit: præterit figura hujus mundi. Ostendit Christo dæmon omnia mundi regna, eaque illi ostendit non diu, sed in momento temporis, ut scribit S. Lucas Evangelista. Cur Christo omnia mundi regna ostendit, et cur unico momento hæc illi ostendit dæmon? Ea illi ostendit, quia regna, opes, et cuncta mundi bona quasi non possidentur, solum ostenduntur. Ea etiam illi ostendit in momento temporis, quia terrena omnia citissime transeunt: ostenduntur istæ res, non possidentur; et dum placent, transeunt* (Seneca ep. 110).

Quemadmodum suavis vocum concertus brevi temporis spatio aures oblectat, moxque præterit; ita suavis temporalium bonorum possessio, temporis momento voluptate nos demulcet, moxque pertransit, ac dum placet, transit: *transeunt omnia, evolant omnia; et sicut fumus evanescent* (Aug. Tract. 7 in Joan). Est illud sensuum vitium, ut tanquam quid stans et immotum nonnunquam apprehendant id, quod natura sua fluxum est; nec sentiunt moveri, quod cursu fertur velocissimo. *Interdum solem, inquit Philo Hebraus, noctu lunam stare imaginantur oculi corporis; cum tamen nemo nesciat, horum siderum cursum esse concitatissimum, quæ totum cælum una die obeunt.* Eadem respectu terrenorum nos dementia exagitat: aurum, argentum, et omnia stare putamus, isque adhaeremus, ac si constantia et in perpetuum duratura forent; et tamen celerrime feruntur, ac ita præterfluunt, ut simul veniant et avolent; *talia sunt omnia humana, nondum advennerunt et avolarunt.* Putant divites ad multos annos se divitiis quas possident fruturos; et cito audiunt sibi dici: *stulte hac nocte animam tuam repetunt a te; quæ autem parasti, cuius erunt?* (Luc. 12). Arbitrantur voluptuarii, se illicitis voluptatibus diu adhesuros, et ideo iis se totaliter dedunt, et ducunt in bonis dies suos; verum subito a morte rapiuntur, et ad inferna præcipitantur: *et in puncto ad inferna descendunt* (Job. 21, 13). Imaginantur superbi et ambitiosi, se felices futuros cum ad hanc vel illam dignitatem ascenderint, sequæ ea diu gavisuros tanquam certum auspiciantur; ipsi vero *mox ut honorificati fuerint, et exaltati, quemadmodum fumus deficiet* (Psal. 36, 20). Consent impii, hæc suas delicias, hæc voluptates, hæc dissolutiones bene fundatas; ideoque stables et non fugitivas esse: attamen hæc et omnia terrena quam citissime transeunt, præterfluunt et avolant: *omnia sæculi bona instar fluvii, sine aliqua cursu sui statione præterfluunt et transeunt.*

Audivit Isaias vocem et celo lapsam, jubentem ei, ut clamaret: *vos dicentis, clama.* Petiit a Deo propheta, quid clamaret; *et dixi, quid clamabo?* Cui Deus; clama, quod *omnis caro fœnum, et omnis gloria ejus quasi flos agri.* O pro-

digium! Omnia tot monarcharum, regum et principum dominia, omnis tot magnatum potentia, universa tot pomparum gloria, omnia tot honoratorum obsequia, omnes tot virorum, quod felices dicimus, deliciae; omnis mundana prosperitas, omnia, inquam, isthaec quid esse putatis? *Sicut fœnum, et quasi flos agri.* Quid portentosus ille Xersis exercitus, qui ingentia bibendo exsiccabat flumina? Quid magnifica Darii convivia, quae sex continuis durabant mensibus? Quid triumphi Cæsaris, Alexandri victoriae, et Salomonis thesauri? Omnia hæc *sicut fœnum, et quasi flos agri.* Quid superhorum omnium fastus, ambitiosorum arrogantia, illustrium capitanorum fama, et magistratum honores? Quid tot divitum prædia, tot carnalium hominum deliciae, tot potentatum palatia, tot variorum vestimentorum ornamenta? Quid tanta sapientum doctrina, tantum litteratorum rumor, tanta magatibus exhibita reverentia? Omnia hæc *sicut fœnum et quasi flos agri.* Sicut enim fœnum et agri flores quam citissime transeunt, ita et omnia mundi bona mox ut apparuerunt, disparent et statim transeunt; *attendite florem fœni; quid citius transit? Talis est jucunditas rerum, quæ ad hanc vitam pertinent; simul enim et cernitur, et interit* (Crysost.). O vos omnes qui in regnum et magnatum curia honores et dignitates tanto affectu ancupamini, *nescitis quid petatis.* Vos qui in academiis primas cathedras ambitis, *nescitis quid petatis.* Vos qui præcipua reipublicæ munia tanto studio appetitis, *nescitis quid petatis.* Vos qui ad temporalia acquirenda tantopere anhelatis, *nescitis quid petatis.* Non enim hæc querenda et ambienda, quæ fluxa, caduca et transitoria cernimus; exquirenda cœlestia bona, quæ permanentia et æterna sunt: *querite primum regnum Dei.* Ista summo affectu ambienda, ista querenda: *si divites esse cupitis*, inquit S. Gregorius, *veras divitias amate; si culmen veri honoris queritis, ad cœleste regnum tendite; si gloriam dignitatemque diligitis, in illa suprema angelorum curia adscribi festinate* (hom. 15 in *Ev.*). Cœlestia hæc bona amanda, ambienda et inquirenda, quia æterna sunt. Cœlestia ergo bona diligite et ambite, non autem terrena tam fluxa, nutantia, tanquæ cito peritura: no-

lite fratres jam mundum diligere, quem ita cernitis cum velocitate transire (S. Aug. serm. de die jud.). At bona temporalia non solum cito transeunt, et parum durant; *verum et parum prosunt.*

III PARS.

Bona temporalia parum prosunt.

Sicut nullis veterum aut recentiorum annalibus constat, aliquem infantem cum nummo in manu, aut monili e collo pendente in lucem prodiisse, ita et certum est, quod nullus ex hoc mundo exiens, quidquam secum auferet: *nihil enim intulimus in hunc mundum; haud dubium quod nec auferre quid possumus* (1 Tim. 6, 7). Quid, quæso, auferunt divites, et magnates, cum ex hæc vita migrant? Nihil; *dives cum dormierit, nil secum auferet* (Job. 27). Quapropter cum homines nil decedentes secum auferant, quid prodest in morte omnibus deliciis affluxisse, maximos thesauros habuisse, et temporalibus cunctis abundasse? Certe tunc hæc omnia parum, imo nil proderunt. Quin contra sepe obsunt, eo quod in morte intus crucientur, qui temporalibus bonis in mundo abundarunt. Audite magnum illum Hispaniarum regem, Philippum secundum, qui moribundus hoc palam confessus est, dicens; *nil confert regem esse, nisi quod in morte cruciet fuisse.* Quid profuit Philippo amplissimum Hispaniarum possedissem regnum, in quo triginta oppidorum, vel pagorum millia numerantur? *Nihil confert.* Quid profuit ei tot provincias, tot oppida, totque civitates opulentas et munitissimas in Belgio dominationi suae subditas habuisse? *Nihil confert.* Quid ei profuit, tot urbes expugnasse, tot occupasse regiones, tot regna subjugassem? *Nihil confert.* Quid ei profuit tot principes ac dynastas ad nutum habuisse, tot militum millia terra, marique sub signis suis numerasse, ac imperii sui fines longe lateque propagasse? *Nihil confert.* Hæc quidem omnia nil profuere Philippo; et

bona quaecumque temporalia aliis hominibus ex hac vita migrantibus nil prosunt. *Velim*, te solum ea omnia possidere, quæ nunc ab omnibus et singulis possidentur hominibus; te solum iis omnibus frui deliciis, quas optare poteris; te unicum totius mundi esse monarcham; tibi omnes voluntarie subdi nationes, tibi omnes obtemperare populos, te cunctos homines venerari, omnibusque te gentibus admirationi esse. *Velim*, tui solius nomen ex ore proferri mortalium, nullius præterquam famæ tuæ mentionem fieri in omnibus temporum annalibus, solaque tua gesta et facinora a scriptoribus recenseri. *Velim*, cunctas in hoc mundo post te currere gratias, sinistros omnes a te eventus declinare, omniaque tua desideria et vota penitus adimpleri; quid tandem in fine erit de omnibus hisce? Quid tunc proderit hæc omnia habuisse? *Nihil confert, nisi quod in morte cruciet habuisse.* Si quis, dum bene habet, divitias pauperibus erogaret; si eas in pios usus expenderet; et si datis sibi a Deo bonis temporalibus ad profectum suum spirituales uteretur; multum quidem ei prodesse. Verum huiusmodi bona possedisse, ea coacervasse, vel ea ad fastum, atque ad delicias insumpsisse, nihil prodest: imo obest et in morte dirissime cruciat. Unde Christus Dominus, in seminantis parabola, temporalia bona spinis comparavit: quia, scilicet, qui iis non bene utuntur, in morte intus cogitationibus suis quasi spinis lacerantur et eruciantur. *Quis mihi unquam crederet, inquit S. Gregorius, si divitias spinas interpretari voluissent? Maxime cum ille pungant, istæ delectent; et tamen spine sunt, quia cogitationum suarum punctioribus lacerant mentes et cum usque ad peccatum pertrahunt, quasi inflieto vulnere eruantur* (hom. 25 in Ev.). Hanc autem punctioem imminente morte homines potissimum sentiunt: tunc vellent potius pauperes quam divites extitisse: tunc optarent deliciis, aliisque temporalibus bonis non affluxisse: tunc cuperent pie vixisse, et bona sua in pios usus insumpsisse: tunc eos poenitet, quod vilibus et transitoriiis illis bonis nimium adhaserint. Tantum abest, ut tunc iis prosint illa bona, quin contra intus cruciantur, eo quod illa haberint, propter quæ magis cruciabuntur in inferno. Audiamus da-

mnatos ibi loquentes, ac docentes quantum ex temporalibus bonis emolumentum perceperint: *quid, inquit, nobis profuit superbia? Aut divitiarum jactantia quid contulit nobis?* (Sap. 5, 8). Quid profuit nobis? ajunt: quasi dicant, ut explicat Hugo cardinalis: *nihil nobis profuit, et modo nocet.* Quid contulit, ajunt: quasi dicant, ut exponit præfatus cardinalis: *nil nobis contulit, nisi poenam.* Ecce quid prosint, et quid conferre soleant hominibus bona temporalia; nihil eis prosunt: quinimo plerumque nocent, et in causa sunt, cur homines ad æterna supplicia damnentur: *qui præsentis suavitate capitur, quasi per amœna prata ad interitum ducitur.* O quot nunc cremantur in inferno, qui felices nimium videbantur in mundo? Quot nunc supplicii æternis addicuntur, qui viventes in carne deliciis affluere! Nemo sane ab hujus mundi voluptatibus ad æternas transire, nemo temporalibus et æternis potest perfrui bonis; et ideo qui transitoriiis sæculi bonis affluunt, plerumque ab hoc mundo ad tartara migrant. Ecce emolumentum, quod ex hujus mundi bonis eliciunt. Bona hæc non illis prosunt, imo plurimum obsunt: itaque non hæc, at æterna paradisi bona sunt ambienda, et sedulo exquirenda: *filioli, inquit S. Bernardus, concupiscamus in atria Domini, crebro suspiremus illuc.* Non simus similes Israëlitis, qui ad Ægypti allia et cepas anhelabant, neque de terra promissionis curabant: *pro nihilo habuerunt terram desiderabilem* (Ps. 105, 24). Non anhelemus ad bona temporalia, quæ quasi cepæ videntur, et quæ nullius momenti sunt; suspiremus ad bona coelestia; concupiscamus terram desiderabilem: *concupiscamus in atria Domini, crebro suspiremus illuc.* Hujus mundi bona, *parum valent, parum durant et parum prosunt.* Ista ergo temporalia despiciamus bona; non iis plus quam ratio, et lex Dei permittunt, adhareamus: ac totaliter spiritualibus, et coelestibus bonis assuequendis vigilemus, dabique nobis Deus gratiam, qua mediante, æterna illa bona obtinebimus. Amen.

DOMINICA VIGESIMA POST PENTECOSTEN.

DE CORPORIS INFIRMITATIBUS.

*Erat quidam regulus, cujus filius infirmabatur
Capharnaum (Joan. 4, 46).*

Quemadmodum mors omnibus communis, ita et omnibus communes sunt corporis infirmitates. Sicut moriuntur cuncti, ita et morbis, ad mortem præviis, omnes fere homines afficiuntur. Morbi, inquit S. Joannes Chrysostomus, undequaque diffunduntur, nulla enim fere domus, in qua quis non infirmetur: *in domo* centurionis famulus extrema agit; *in domo* principis Synagogæ ludent omnes ob filiam fato functam; *in domo* Simonis Petri, socrus magnis tenetur febribus; *in domo* reguli, de quo hodiernum Evangelium, filius ejus gravi afflicta morbo. Si tandem omnes mundi hujus lustrentur domus, ubique fere inveniuntur infirmi, adeo ut a portentosa infirmorum multitudine totus terrarum orbis magnum quoddam dici possit nosocomium, et valetudinarium publicum, cæcis, claudis, febricitantibus, peste affectis, vel alio morborum genere laborantibus plenum. Si qui autem actu non infirmantur, brevi infirmabuntur, cum ita compacta sint corpora nostra, ut sine aliqua infirmitate diu remanere nequeant. Corporis infirmitas, ut omnes fatentur, grande malum est; at longe gravius est malum, quod homines in infirmitatibus suis christiane et pie se gerere recusent. Ut isti malo occurramus, quomodo quisque in infirmitatibus se gerere debeat, hodie docebimus. *Ace.*

Qui ægrotat, animam suam, corpus suum, et temporalia sua bona respicere debet: *animam suam*, ut eam salvet; *corpus suum*, ut infirmitas qua laborat, ad salutem prosit; *bona sua temporalia*, ut ea recte, et juxta Dei placitum distribuat. Ut autem qui infirmatur salvet animam suam, debet ultima Sacramenta recipere, et alia ad salutem necessaria peragere. Ut

prosit ei corporis infirmitas, oportet, ut eam patienter perferat. Ut temporalia recte distribuat, testamentum justum et pium conficere tenetur. Unde ut doceam, quomodo se gerere debeant ægrotantes, dicam eos debere 1. quæ ad animæ salutem spectant, prompte exequi; 2. corporis dolores patienter sustinere; 3. bona temporalia, si quæ habent, pie et juste distribuere.

I PARS.

*Qui ægrotant, quæ ad animæ salutem spectant,
prompte facere debent.*

In corporis infirmitatibus multi de Deo, et de animæ salute tarde cogitant. Cum ingravescent morbi, medicos, pharmacopolas, chirurgos; imo et nonnunquam magos et sagas vocant, antequam ad Deum perfugiant et salutis suæ negotio consulant. Imitantur regem illum, qui ægrotavit, *et nec in infirmitate sua quæsitit Dominum, sed magis in medicorum arte confisus est* (2 Paral. 16); si vero sapiant, qui infirmi sunt, ad Deum, ad Sacramenta, et ad omnia, quæ ad salutem juvant, prompte confugiant. Videte, quomodo se gesserit regulus ille, de quo sic hodiernum loquitur Evangelium. *Hic cum audisset, quia Jesus adveniret a Judæa in Galilæam, abiit ad eum.* Sicut autem hic ad Christum ivit, ut ab eo filii sanitatem peteret, ita et in infirmitatibus, non ad dæmones, non ad magos, sed ad Deum est prompte confugiendum, et salutis suæ consulendum. Ac quantum prudentia christiana congruum et necessarium duxerit, Sacramenta sunt prompte recipienda. Plures sæpe tam stolidi et stulti inveniuntur infirmi, ut quæ salutis sunt, usque ad extremum vitæ terminum dimittant. Sibi semper suadent, gravem non esse morbum, quo laborant, nullumque imminere mortis periculum. Diabolus, qui semper circuit quærens quem devoret, iis intus inspirat, quod levis sit infirmitas, quodque intra paucos dies e cubili surgent, ut ea perficiant, quæ et alii explent: imo sæpe videmus, quod in domibus, in quibus languent infirmi, tot sint

dæmonis ministri, quot sunt domestici, et alii qui infirmis inseruiunt, eo quod iuxta dæmonis vota loquentes, infirmis nunquam manifestant mortis et damnationis periculum in quo versantur; semper dicunt eis, levem esse morbum quo detinentur; febrem esse minus accensam, nullamque timendi subesse causam. Inde fit, ut innumeri sine prævia peccatorum confessione ex hac vita migrent, et in æternum damnentur. Propterea infirmis, si sapiant, non sibi adulabuntur, filiis ac domesticis non fident; mox ut minima periculi species apparebit, ad Deum suum confugient, prudentem confessorium vocari curabunt, omnia conscientiæ latibula ei manifestabunt, sua humiliter ei confitebuntur peccata; et accepto absolutionis sacramentalis beneficio, eum deprecabuntur, ut dicat, quæ et quando perficienda alia ad salutem necessaria; eaque omnia prompte, et sine ulla dilatione adimplebunt. Sciunt omnes, quod necessario morendum, quodque mors homines in omni loco, omni tempore, et in omni statu aggredi soleat: ideoque in omni loco, et omni tempore ad mortem se præparare debent, ne in æternæ damnationis supplicium incurrant, atque æternæ beatitudinis gloriam obtineant. Tunc maxime ad mortem se quisque præparare debet, cum morbo quodam afflicatur, quia morbi sunt quasi nuntii a Deo missi, ut hominibus mortem vicinam esse designent. Et ideo cum quis morbo affligitur, dicere non debet: levis est morbus meus; in nullo versor mortis periculo; non est quod timeam, nec quod confessorium et salutis medicum advocem. Invero mox ut quis in morbum incidit, secum ipse recogitet: ecce nuntium a Deo ad me missum, ut me mortalem esse moneat, utque mortem vicinam esse annuntiet: jam oportet criminum meorum veniam a Deo humiliter petere; vobis sine ulla mora mea confiteri crimina, ac alia omnia ad salutem necessaria absque ulla dilatione peragere, ut ad imminens mortem me præparem. Multi tunc morte corripiuntur, cum mortem procul inspiciunt, et cum multos longioris vitæ annos sibi promittunt. Nonne quotidie viros videmus, quorum integra consuevit valetudo, et qui fidenter se diu victuros arbitrabantur, qui tamen subitanea præventi morte

e corpore exeunt? Nonne quotidie audimus, jam istum, jam illum, qui sani, bene valentes et vegeti censebantur, apoplexia suffocatos, vel alio aliquo morbo confectos ad manes migrasse? Hoc passim accidit: et hoc cuique contingere potest. Ergo quantumvis quis sanus sit, ad mortem se prompte præparare debet; atque ad eam multo promptius se præparare debent, qui infirmantur, quia mortem viciniorum habere censentur, et in majori subitanæ mortis discrimine versantur. A morte pendet æternitas: si morte justorum moriamur, in æternum felices erimus, et bene nobis erit; si vero morte impiorum moriamur, in æternum miseri et formidandis inferni supplicii addicti manebimus: propterea licet certi essemus, nos in hoc mundo annis mille, et centum mille victuros, omnibus prolixi illius temporis momentis ad mortem nos præparare deberemus, ut in æternam damnationem mortem non incurreremus, et ut sempiternam cœlitum felicitatem obtineremus. Si autem ad mortem tam diuturno tempore quisque se præparare deberet, quanto potiori jure ad eam nos præparare debemus toto vitæ nostræ tempore, quod brevissimum est? Quanto accuratius ad eam nos præparare convenit, cum in infirmitatem labimur, cumque mortem vicinam esse nobis annuntiat? Certe tunc ad eam quisque diligentissime, et citissime se præparare, ac ea quæ ad salutem necessaria novit, perficere debet, ut morte justorum moriatur, et ut æternam beatitudinem assequatur. Licet mille annis ad mortem nos præpararem, et toto hoc tempore dirissima sæculi supplicia perferremus, minima et quasi nulla censenda foret hæc præparatio respectu bonorum cœlestium, quæ mediante hac præparatione obtinere speramus. Imo, inquit Chrysostomus, *si quotidie oporteret nos tormenta perferre; si ipsam gehennam aliquo tempore tolerare, pro eo ut Christum videre possemus in gloria, et sanctorum ejus numero associari; non erit dignum pati omne quod triste est modo, ut tanti boni, tanteque gloriæ participes habeamur.* Toto ergo vitæ tempore ad mortem te præpara: et tunc magis, tunc studiosius, cum infirmaris, cumque morbus mortem imminere designat. Tunc majori sollicitudine et diligentia ad eam te præ-

para, et quæ ad salutem requiruntur, exequere, ut morte justorum moriaris, et æternam beatitudinem obtinere valeas. Cum ergo quis vestrum infirmatur, conscientie suæ intima lustret; videat, an intra semetipsum grave quoddam lateat peccatum, quo divina gratia et æterna beatitudine indignus fiat. Si quod autem tale in semetipso agnoscat peccatum, illud quam citissime per poenitentiam debeat, et alia ad salutem necessaria promptissime compleat. Ecce primum, quod facere debet infirmus. Secundum, quod agere debet, est, *quod infirmitatis incommoda patienter sustineat.*

II PARS.

Qui ægrotant, corporis dolores patienter sustinere debent.

Morborum suorum principia et causas ad Deum non referunt multi; verum ad cœli intemperiem, ad pestiferos astrorum influxus, ad nimiam a cibis abstinentiam, ad humorum inordinationem, vel ad aliam aliquam causam naturalem. Verum quidem, quod a causis naturalibus procedere soleant morbi: verum quoque ab iis procedere, quia sic Deus fieri permisit et ordinavit. Unde in omnibus morbis et adversitatibus quas patimur, Deus inspicendus tamquam prima causa, a qua omnia mala pœnæ, quæ patimur, primario procedunt; *bona et mala, vita et mors, paupertas et honestas a Deo sunt* (Eccli. 11, 14). Malum culpæ, seu peccatum non fecit, nec facere potest Deus, qui essentialiter impeccabilis est; ast omnium morborum, omniumque malorum pœnæ ipse prima est causa. Et ideo si podagra crucieris; si dentium dolore torquearis; si peste, hydropisi, vel alio morbo laboras, ad Deum tuum refer flagellum tuum, eumque ut autorem et causam omnium morborum, quos pateris, inspicere: cum ipse omnium malorum pœnæ author et causa sit, nec aliquot sit malum, quod ipse non fecerit: *si erit malum in civitate, quod Dominus non fecerit* (Amos 3). Agnosce ergo Deum, ut autorem omnium morborum quibus affigeris: agnosce, quod sint

*a Deo, qui creavit te; a Deo, qui te redemit; a Deo, qui Pater et protector tuus est; a Deo, qui diligit te; a Deo, qui percussit et sanat; a Deo, qui gravissima pro tui salute perpessus est; a Deo, qui calamitates non immittit, nisi ob bonum finem; a Deo, qui petit, ut æquo animo et patienter perferas morbos quibus gravaris. Igitur cum infirmitates tuæ sint a Deo, eas omnes, quantumvis graves et diuturnas, æquo animo et patientissime sustinere debes. Patienti animo et placide infirmitates, aliasque omnes tribulationes patiebatur Vates regius: tantaque ejus erat patientia, ut obmutesceret, nec quomodo-cumque os suum aperiret, sive ut murmuraret; sive ut de Dei providentia conquereretur; sive ut verba blasphemiarum, maledictionis, vel impatientiæ proferret: *obmutui, et non aperui os meum.* Tanta autem hæc ejus erat patientia quia Deum, ut morborum aliarumque adversitatum suarum autorem respiciebat: *obmutui, et non aperui os meum, quoniam tu fecisti.* Imitare s. Prophetam: infirmitates, quibus gravaris patienter sustine, quia sunt a Deo, qui diligit te; et qui eas non immittit, nisi ob bonum finem, et ad profectum tuum spirituales. Infirmitates sane patienter sustinere debes, si consideres, eas a Deo esse. Itemque eas patienti et æquo animo perferes; si perpendas eas esse speciale Dei donum, ac verum amicitie ejus signum. Nec de hoc dubites, cum asserat Deus, se eos amare, quos castigat: *ego quos amo, arguo et castigo* (Apoc. 3, 10). Sicut continua corporis sanitas, magnaque prosperitas signum est odii; et, ut ait S. Gregorius, *magnus affluus rerum temporalium æternæ damnationis est indicium:* ita e contrario infirmitates et aliæ adversitates, quibus Deus homines in hoc seculo affligit, sunt signum amicitie ejus, quia Deus eos non affligit, nisi ut sanctificet et salvet. Hac de causa infirmitates quæcumque, quantumvis graves et diuturnæ, ut beneficia et ut pretiosa Dei dona benigne recipienda et patienter sustinenda. Hæc sane ratio efficax infirmitates patienter sustinendi; cui et alia accedit optima ratio, nempe quod infirmitates a plurimis peccatis et peccandi occasionibus revocant. Quod ipsa experientia constat;*

cum enim quis gravi infirmitate detentus, cubili decumbit, ad cauponam non vadit, ebrietas non vacat, choreas non ducit, prohibitas non adit domos, impiorum consortio non se immiscet, superbis et scandalosis non induitur vestibus, a luxuria, aliisque plurimis abstinere peccatis. Et ideo per Prophetam dicit Deus, quod spinis viam impiorum sepiet: *ego sepiam viam tuam spinis* (Osee 2, 6); quia scilicet morbi sunt quasi spinæ et sepes, quibus impediuntur peccatores, ne ad peccatum currant. Ama ergo infirmitates, easque patienter sustine, cum a multis peccatis revocent et præservent. Adhuc et infirmitates sunt patienter sustinendæ, *quia nos ad Deum ire compellunt*. Plurimi quidem ad Christum Dominum properabant, dum in hoc mundo versaretur; nulli autem tanto ad eum conatu, tantoque affectu veniebant, quanto qui gravi aliquo morbo laborabant. Hæmorrhøissa per mediam turbam perrupit, ut fimbriam illius tangeret; Chananea pro filia infirma deprecans, ter repulsam passa, non destitit a precibus. Cæcus ille clamans, tacere jussus, multo magis clamabat; Centurio pro servo, quem plurimum diligebat, ad Christum legationem misit; Regulus multo itinere ad Christum accessit, ac pro filio infirmo exire et constanter rogavit: quibus et aliis exemplis patet, quod infirmitates ad Deum ire compellant. *Mala, quæ hic nos præmunt, ad Deum ire compellunt*. Ideo cum infirmitates ad Deum nos ire compellant, amandæ sunt et patienter sustinendæ pro amore Dei, qui eis utitur, ut nos a viis iniquitatis avertat, nosque ad ipsum preparare cogat. Si alias multas rationes colligere liceret, dici posset infirmitates patienter sustinendas, quia corpus domant et spiritui subjiciunt: quia inordinatos passionum motus comprimunt: quia virtus infirmitate perficitur: quia morbi probant qui sint veri, et legitimi Dei servi; quia morbis æquo animo perpeisis glorificatur Deus, gratia divina obtinetur, purgatorii horrenda vitantur supplicia, et immensa coeli bona comparantur. Ne autem in immensum mea protrahatur oratio, velim solummodo considerent, qui infirmantur, quæ et quanta pro ipsis, licet indignis et ingratis, passus sit Christus; velim tantum ut

Christum pro eorum salute cruci affixum serio contemplantur. O homo qui infirmaris, respice in faciem Christi tui, et patienter sustine infirmitates tuas pro amore illius, qui tam acerba, et tam portentosa pro tui amore in cruce passus est. Ad hæc, qui infirmi sunt, non solum corporis dolores patienter sustinere debent, *sed et bona temporalia, si quæ habent, pie et juste distribuere tenentur*.

III PARS.

Qui ægrotant, bona temporalia pie et juste distribuere debent.

Qui sapient in seculo, de temporalibus bonis statuunt cum bene se habent, quia tunc sano pollent iudicio, et melius norunt quid et quomodo res agant, quam cum infirmantur. Qui tamen antequam ægrotent, de rebus suis nullo modo, aut malo modo statuerunt, de iis statuere debent cum infirmantur: ac de iis statuere tenentur, ut *primo* aliena, si quæ detinent, hæredibus possidenda non relinquunt, sed propriis dominis restituant. Ut enim ait D. Augustinus: *qui contra jus societatis humanæ furtis, rapinis, calumniis, invasionibus aliqua abstulerit, reddenda potius, quam donanda censemus* (ep. 54 ad Mac.). Nec credas, ad hoc ex consilio solum teneri qui aliena detinent; hoc enim est de præcepto, ac ut loquitur et docet Divus Thomas, *id restituere, quod injuste ablatum est, est de necessitate salutis*. Et quod maxime adnotandum, non solum restitui debent injuste ablata, sed iustitia et æquitas postulant, ut restituantur omnia lucra ex inique ablati provenientia: *non tantum sunt restituenda ablata, vel injuste accepta, sed etiam omnis proventus, et omnia lucra ex his provenientia sunt restituenda* (De usur. 1). Hoc capere nequeunt, vel capere nolunt testatores; maluntque cœlesti beatitudine in æternum privari et sempiternis addici suppliciis, quam aliena hæredibus non relinquere et ut hæredes divites habeant, æterna seipsos morte condemnant

(Salvian.). O quam vesani ac stolidi sunt, qui testamentis suis aliis præparare curant divitias, sibi summam egestatem; aliis gaudia, sibi lachrymas; aliis voluptatem brevem, sibi ignem perennem; aliis beatitudinem temporaneam, sibi miseriam et afflictionem æternam: *infidelis et stultus est, qui mavult præstare aliis ut sit miser, quam sibi ut sit beatus, et ut alios affluere faciat divitiis temporariis, se tradit urendum ignibus sempiternis* (id.). Heu! quid prodest homini, reliquisse hæredibus divitias multas, si ipse in peccato moriatur et æternis flammis adjudicetur? Nil equidem. Flammæ etenim infelicitum mortuorum divitiis non refrigerantur hæredum: filii divites non liberabunt parentes reos: nec restinguet flammæ miseri testatoris delictis affluentibus opulentis hæres. Quapropter in testamento tuo, hoc primo accurate serva, quod aliena hæredibus non relinquant, sed ea propriis dominis restituas.

Secundo. Ita bona tua testamento sunt distribuenda, ut post mortem tibi sint utilia: *ita moriens substantiam tuam alteri deputa, ut capere ex ea fructus post mortem ipse possis* (Salvian.). Ut autem ex his emolumentum aliquod post mortem percipere valeas, fac legatum Christo, seu pauperibus et ecclesiis. *Si quis filium habet, putet Christum alterum: si duos filios habet, putet Christum tertium: si decem habet, Christum undecimum faciat, et suscipiet ex testamento fructum* (S. Aug., *De vit. et mor. Cler.*). Qui salutis suæ zelo succensi sunt, per seipso bona pauperibus et ecclesiis distribuunt, non autem per hæredes, vel per testamentorum executores, qui sæpe infideles, dolosi, avari et cupidi sunt, nec de testatorum voluntate adimplenda curant. Si tamen ea per vosmetipsos non distribuieritis, testamentum conficite, quod christianam redoleat pietatem, et in quo juxta facultates a Deo vobis datas, legatum faciatis Christo. Quæ enim tunc aliis datis, ad utilitatem eorum datis: quæ vero Christo datis, seu quæ in pia opera impenditis, vobis datis, vobisque post mortem sic proderunt *tum* ut formidanda purgatorii vitæ supplicia; *tum* ut majorem in celo mercedem percipiatis. Testamenta ergo ita conficite, ut pia sint, vobisque utilia. Ac tandem ita confi-

cienda sunt testamenta vestra, ut justa sint: ita scilicet, ut servata justitia et æquitate, bona vestra iis quibus distribui debent, legitime distribuatis. Hoc præclare docuit eminentissimus cardinalis Richelius, dicens, quod in cujusque testamento lucere debeant pietas et justitia: *pietas*, ita ut quisque pauperibus et ecclesiis facultatum suarum congruentem portionem relinquat; *justitia*, ut quisque bona sua juxta rectæ rationis et æquitatis regulas distribuatur. Si quid enim unquam in homine est pietatis et justitiæ, tunc maxime micare debet, cum tempus resolutionis instat, et cum formidanda reddendæ Deo rationis hora imminet; quo tempore quisque de rebus suis legitime statuere debet, ut cuique reddat quod ei ex æquitate reddi debet, pariterque in pia legata se liberalem exhibeat. Hæ sunt regulæ, quas infirmi in bonorum suorum partitione et distributione servare tenentur. O quam miseri et stulti reputandi qui eas non servant, et qui ut alios bonorum suorum hæredes instituant, seipso æterna paradisi hereditate privant: *quæ insania est, o miserimi, ut hæredes alios quoscunque faciatis, vos ipsos exheredetis? quæ insania est, o miserimi, ut alios relinquatis vel brevi divites, vos ipsos æterna mendicitate damnatis?* (Salvian.) O quot christiani hac laborant stultitia! quot, qui cum in morte possent recta bonorum suorum distributione æterna vitare supplicia sibi quæ cœlestia regna comparare, ita tamen stolidi et vecordes sunt, ut malint cum animæ et salutis suæ detrimento, bona aliena non restituere, vel sua non recte distribuere, quam legitimam bonorum dispensationem facere et salvari! O stulti, aliquando sapite; plus de vobis, quam de aliis curate; ne tam satagitis quid alii facturi sint, quam quid vobis sit eventurum post mortem. Et ideo cum gravi quadam laboratis infirmitate, ultima sacramenta promptè percipite, omnia valetudinis incommoda patienter sustinete, ac de bonis temporalibus pie et juste statuite. Hoc si faciatis, æternis in celo bonis Deus vos ditabit. Amen.

DOMINICA VIGESIMAPRIMA POST PENTECOSTEN.

DE SALUTIS NEGOTIO.

Assimilatum est regnum caelorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis (Matt. 18, 23).

Quot in hoc mundo sunt homines, tot sunt et negotiatores, quos omnes Deus condidit, ut salutis suae negotio quisque vacet. Unde totus iste mundus sublunaris, videtur esse quasi magnus mercatus et quasi publicum emporium, ad quod omnes mittuntur homines, ut quisque negotiationi incumbat, utque salutis suae negotium quisque debite peragat. Sicut autem rerum temporaneorum mercatores non maris pericula ab officio negotiandi prohibent, non latronum insidiae terrent, non asperi itineris casus vetant, non hyemis frigus, non aestatis calor retinet, ita et nos, ut salutis nostrae negotium debite geramus, et ad felicem exitum perducamus, nil non suscipere, nil non agere, nil non pati debemus. Tempus adveniet, in quo omnes penitus homines, veluti negotiatores, ad Christi Regis regum tribunal sistentur, ut quisque de villicatione et de salutis suae negotio rationem reddat. Tunc homo ille rex rationem ponet cum servis suis: *assimilatum est regnum caelorum homini regi, et qui coluit rationem ponere cum servis suis.* Itaque ut quisque paratus sit ad reddendam rationem de salutis suae negotio, doceamus quomodo quisque salutis suae vacare debeat. *Ave.*

Cum quoddam magni momenti negotium peragere vult vir sapientia et prudentia praeditus, primo, illud serio mente revolvit, ac attente meditatur quo assumenda sint media, ut res prospere cedat. *Secundo*, ex cogitatione finis et mediorum ad propositum finem assequendum idoneorum in corde ejus nascitur desiderium et ardens voluntas intentum finem obtinendi. *Tertio*, manum operi admoveat et efficaciter laborat, ut

res sibi bene, feliciterque eveniat. Quod autem in saecularibus negotiis agere solent viri sapientes; hoc longe perfectiori et eminentiori modo Christus in salutis nostrae negotio egit; ab aeterno enim negotium illud mente versavit, idem negotium prospere nobis eventurum desideravit ab ipso instanti, quo homo factus est, ac tandem toto vitae suae tempore arduos labores obiit, ut salutis media nobis compararet, utque a lata perditionis via ad aeternam salutem semitam nos deduceret. Miramini Christi in homines amorem, qui tantus existit, ut salutis eorum negotium mente versaverit, corde concupierit, et laboribus suis prosperum iis futurum curaverit. Jamvero et quoad haec omnia ab hominibus Christus est imitandus; quisque enim ita salutis suae negotio incumbere debet, ut mens sua, cor suum, et manus suae huic negotio vacent. Quisque debet 1. de salute sua serio cogitare; 2. salutem suam ardentem desiderare; 3. pro salute sua sedulo laborare. Mens cogitet, cor desideret, manus laboret; en quomodo salutis aeternae negotio vacandum.

I PARS.

Quisque debet de salute sua serio cogitare.

Si omnium hominum corda scrutari, variasque cogitationes, quibus agitantur, adnotare liceret, multos disceptandis libris totaliter intentos, plurimos divitiis comparandis attentos, innumeros illicitis voluptatibus capessendis tota mente vacantes; et fere omnes vanis, ridiculis, imo saepe turpibus et exitiosis cogitationibus distentos videremus. Cujusdam naturae pisces esse fertur, qui aquis nunquam supernantant nec ad supremam aquae superficiem unquam ascendunt, sed ad maris ima semper vergunt, ibique juxta terram in luto semper volutantur et repunt: *haec eorum natura perhibetur, ut in imis semper et circa ipsum caenum demorentur* (Orig. h. 7 in Lev.). Hujusmodi piscibus assimilantur plerique mortalium, qui cogitationibus suis ad terrena considerata semper descendunt, qui de vanis, de

temporaneis et de terrenis continue cogitant, nec corda ad cœlestia contemplanda et ad opera salutis serio meditanda, nisi rarissime elevant. Hoc præclare adnotaverat Jeremias propheta, qui flens ait, desolatione desolatum esse totum terrarum orbem, quia homines de salutis suae negotio non cogitant. Urbes, inquit, provinciae, regna, omnis denique terra desolata est: *desolatione desolata est omnis terra*. Unde tanta desolatio? Forte a peste quæ undique grassatur, quæ urbes in solitudines convertit et undique mortis terrores et horrores circumfert? Forte a bellis internecinis, quibus omnes depopulantur urbes, monarchiæ evertuntur, omniaque solo æquantur? Forte a terræ sterilitate, quæ nullos fructus producit, vel a frequentibus terræ motibus, quibus plurimæ deglutiuntur urbes, populique multi sub ædificiorum ruina sepe- liuntur? Hæ sane non sunt causæ gemitum Jeremiæ, non hæc est terræ desolatio, quæ prophetam ad amare flendum excitat. Desolatione desolata est terra, et flet Jeremias, quia homines de salutis suæ negotio non cogitant, aut ita negligenter de eo cogitant ut nec videantur de eo cogitare: *desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est qui recogitet corde*. Grave quidem est hoc malum, et sanguineis lacrymis lugendum. Stultitiæ sane redarguuntur qui de salutis negotio peragendo serio non cogitant; *salutis immemores sunt quasi stulti* (S. Bernardin., ser. 13). Hoc distat inter stultos et sapientes, quod sapientes intentis mentis oculis spiritualia contemplan- tur, stulti vero terrenis inspicendis oculis intentos habeant. Viri prudentes, qui christiana pollent sapientia, toti sunt in contemplanda Dei bonitate, beatorum gloria, virtutis pulchritudine, salutis via, aliisque rebus spiritualibus, quæ corporis ocalis videri nequeunt. *Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur* (2 Cor. 4, 18): stultorum vero oculi extra terræ fines non vagantur; *oculi stultorum in finibus terræ* (Prov. 17). Isti vident solummodo divitiarum fulgorem, dignitatum terrenarum gloriam, carnalium voluptatum illecebras, sæculi pompam et alia quæ mundus admirari et summo affectu prosequi solet. Ista vident, ista admirantur; spiri-

tualia vero et animæ salutaria non vident, imo nec de iis cogitant et curant; o magnam hujusmodi virorum stultitiam! Nonne stultus censeretur ille, cui cum incumberet grave negotium, in quo de vitæ discrimine ageretur, totus tamen esset capiendis muscis, volvendis stercoribus, ludis puerilibus et aliis futilibus nulliusque momenti rebus? Magna profecto illius esset stultitia, ac longe major et flebilior eorum insania, qui mente et corde toti inhiant temporalibus, nec de salutis negotio cogitant. Quid enim sunt terrena omnia, nisi muscæ quæ citissime avo- lant? Quid sunt, nisi stercora quæ fetent; *omnia arbitror ut stercora* (Philipp. 3, 8). Quid sunt, nisi spinæ quæ pungunt et dire cruciant? Quid tandem, nisi fumus, fimus, pulvis et nihil? Et tamen ita desipiunt perique hominum, ut salutis negotium, in quo de anima, de æternæ beatitudinis jactura et de formidandis inferni suppliciis vitandis agitur, pro nihilo habeant, ejusque obliviscantur, sequæ totos mente, corde et affectu temporaneis dedant. O incomprehensibile, nec unquam satis lugendam hominum stultitiam! Hæc hominum stultitia præclare delineata est in divite illo, qui anxius cogitabat, *intra se dicens; quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos?* Cogitabat ille, et intra se cogitabat, et serio cogitabat, non quæ ad salutem spectabant, sed de congregandis terræ fructibus, de ampliandis horreis, de cibo, de potu, de ventre impinguando, de terrenis bonis et de temporanea felicitate: qui propterea Deo stultus merito vocatur; *stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te* (Luc. 12). Stultus erat ille, et stultissimi dicendi omnes, qui carni, terræ, mundo, temporaneis et transitoriis ita adherent, ut salutis suæ rivant immemores. Nec solum stulti habendi, verum etiam infelicissimi, quia salutem assequi non possunt, nisi de salute sua cogitent. Nec enim salvari possunt, qui minime pro salute laborant, nec pro salute laborare nisi serio cogitaverint, quæ sint media ad salutem, quid facere, quid vitare oporteat ut salventur et quomodo se habere debeant in casibus innumeris, iisque difficilibus, qui in salutis negotio occurrunt. Ipsi ergo de salute serio non cogitantes, non salvabuntur, et in æternum peribunt; *quia nullus intelligit,*

in æternum peribunt. Antequam Deus mundus conderet universum, perfectam et integram in mente sua habebat ideam cœli, terræ et eorum omnium quæ in mundo sunt, nec mundum in tempore creare potuisset, nisi mundi idea in mente ejus prius extitisset; *iste mundus Deo nisi notus esset, esse non posset* (Aug. *de civ. Dei*, 10). Quod de mundo dicimus respectu Dei, hoc et de salutis negotio dicendum respectu hominum: quomodo enim salvari possunt, nisi prius de salute serio cogitaverint? Quomodo salutis negotium peragere valent, qui salutis æternæ fuerint immemores non antea pluries mente versaverint quæ ad salutem requiruntur et necessario perficienda sunt? Certe ut salventur, de salute serio cogitare debent, de qua nisi cogitent, æternum peribunt; *quia nullus intelligit, in æternum peribunt.* Certum est, quod velit Deus, omnes homines salvos fieri, quodque omnibus det media ad salutem necessaria: Deus autem regnum suum non dat otiosis et desidiosis. Omnes salvari vult, modo bonis operibus vacent, nec cuiquam regnum æternum dabit possidendum, nisi prius salutis suæ negotio strenue laboraverit. Quomodo autem salutis negotio incumbere, illudque peragere possunt, qui de eo nec cogitant, aut levissime cogitant? Hi sane ad cœlestem beatitudinem minime pervenient. Cum ambulent ut cæci, in tartarei rogi præcipitium cadent, et, ut ait S. Gregorius, clausis oculis ad inferni ignem vadent: *qui prævidere futura refugit, clausis oculis ad ignem vadit* (hom. 19 in Ev.). Itaque, o peccator, tandem aliquando de salute serio cogita. De ea ne cogites leviter et perfunctorie, sicut soles, sed sedulo, sed sæpe, sed quotidie tanquam de negotio, quo nullum majus, nullum quod tua magis intersit, nullum cui magis incumbere debeas. De isto negotio serio cogita, sæpe cogita, efficaciter cogita, singulisque diebus, saltem aliquantulo temporis spatio secede in cubiculum tuum, vel in alium locum, ut ibi de salutis tuæ rebus cum Deo solus cum solo colloquaris. Singulis diebus mane, serio et sæpe in temetipsum mente ingredi, et sedulo cogita quid agere, et quid vitare debeas, ut tantum negotium ad felicem exitum perducas: tota tandem mente huic negotio vaca: *ac etiam toto corde, ita ut toto affectu salvari desideres.*

II PARS.

Quisque debet salutem suam ardentior desiderare.

Si ab omnibus fidelibus quæramus, an salvari desiderent, non est, qui non dicat se summo affectu cœlestem concupiscere beatitudinem, seque salutis æternæ desiderio plurimum ardere. Ipsi impii hujusmodi nonnunquam agitantur affectibus, et interdum audiuntur dicentes, o utinam cum Sanctis in cœlo æterna fruere beatitudine! Utinam solutis carnis vinculis, anima nostra Deo fruere! Utinam a terrenis ad cœlestia translati essemus! At revera, sicut pauci de salute sua serio cogitant, ita et paucissimi vere, sincere et ardentior salvari desiderant. Verum quidem, quod omnes aliquo modo salvari velint; plures tamen simul volunt et nolunt: *volunt* salvari, et *nolunt* media ad salutem necessaria sumere, quod est velle simul et nolle salvari, quæ impossibilia sunt. Vel ut congruentius loquar, hoc est simpliciter nolle salvari qui media ad salutem necessaria sumere recusat. De homine pigro dicit Sapiens, quod velit simul et nolit: *vult et non vult piger* (Prov. 13, 4). Omnes autem fere homines in salutis suæ negotio pigri sunt et desidiosi, quia volunt et nolunt. Quod ut, quam verum sit, pateat, dic cuidam peccatori: vis salvari? respondebit haud dubie: utique volo. Iusta, et dic ei: si salvari velis, necesse est, ut hanc et illam peccandi proximam abscondas occasionem, ut pravum hunc et illum exuas habitum, utque serio penitentiam agas. Ista perficere refugit, quia *vult et non vult piger*: vult salvari, media ad salutem necessaria sumere non vult. Quando concionator quidam, zelo salutis animarum succensus, de formidandis Dei judiciis, de horrendis inferni suppliciis, vel de alia materia ad terrorem incutiendum idonea disserit, tremunt nonnunquam peccatores qui talia audiunt; sua quandoque detestantur scelera; protestantur se salutis negotio imposterum adhæsuros, salvari tunc desiderant; mox vero expleta concione,

nec salvari cupiunt, nec de salute cogitant. Hi volunt et nolunt salvari: *volunt*, quando fit concio; *nolunt*, quando facta est. Quando in domo sæculari paterfamilias, vel alius quidam moritur, filii et domestici quamdiu cadaver in domo remanet, ejus præsentia perterriti, terrenorum omnium contemptum mente volunt, se novum vivendi modum amplecti velle dicunt; volunt pie vivere, firmiterque statuunt, se salutis negotio vacaturos: vix autem cadaver extra domus valvas delatum est, tepescit illud desiderium, deinde totaliter frigescit et evanescit; ac tandem qui salvari volebat, mox salvari non vult, nec de salute curat: *vult et non vult*. Languida, debilia et quasi nulla hæc, quæ de salutis negotio habentur desideria, corde christiano indigna sunt: christianus enim suam optare debet salutem, sed ardentem, sed fervide, sed summo cum affectu. Videte, quanto cordis ardore salutem nostram Christus concupierit; ab ipso enim Incarnationis instanti, salutis nostræ desiderio arsit, et postea e sinu matris egressus per vicus, per plateas et per varias urbes hoc succensus desiderio cucurrit: *cucurrit in siti*. Quamdiu in hoc mundo moratus est, cucurrit sitiens salutem nostram: hac siti et hoc desiderio ardens, populis prædicavit, sanctissimam legem tulit, ludibria et opprobria multa devoravit, plurimosque labores jucundissimo animo sustinuit, ac tandem cruci affixus, ita salutis nostræ desiderio exarsit, ut clamaverit: *sitio*. Tunc enim humani generis salutem sitiabat Christus, tantaque hæc illius erat sitis, ut plus a siti nostræ salutis, quam a carnificibus torqueretur: *Domine, plus te cruciat sitis nostræ salutis, quam cruz tua* (S. Bern.). O quam magna extitit Christi Salvatoris sitis! O quam ardentem salutem nostram optavit! Cur ergo nos propriam summo affectu non concupiscimus salutem? Cur salvari quisque non ardentissime peroptabit? Quod nos salvemur, vel non salvemur, hoc Christo parum interesse videtur. Quod salvi, vel damnati simus, inde Christus nec major, nec minor, nec felicior, nec infelicio erit: atvero quod salvemur, nostra res est, felicitas nostra est, totumque bonum nostrum a salutis negotio pendet: ideo si salutem nostram ardentem Christus desideravit, debemus et nos illam ar-

dentius desiderare. Hoc sane motivum efficacissimum videtur, ut homines ad salutis suæ desiderio ardentem excitentur: et hoc magis adhuc in cordibus nostris accendetur desiderium, si inspiciamus celestem beatitudinem, pro qua obtinenda indesinenter suspirare debemus. Potissimum sane motivum, quo excitari debemus ad salutem nostram desiderandam, sunt ipsa celestia bona, ad quæ indesinenter anhelandum, quia magna, quia ineffabilia et incomprehensibilia sunt. Quis intellectu capere sufficit, quanta supernæ civitatis sint gaudia? Quanta sit gloria? Quanta felicitas? Quanta bona? Certe tanta extant, ut si omnia sæculi, imo et inferni tormenta aliquamdiu perferenda forent ad consequenda paradisi bona, ea libenter quisque tolerare deberet: *omnia si oporteret nos quotidie tormenta perferre; si ipsam gehennam longo tempore tolerare, ut Christum in gloria sua videre possemus, et Sanctis ejus sociari, nonne dignum esset pati omne quod triste est, ut tanti boni, tantæque gloriæ participes habeamur* (S. Aug. in Manu.). Igitur cum tanta sint regni celestis bona, ad ea suspirare, salutemque nostram summo affectu optare debemus, *ac consequenter pro salute nostra sedulo laborare*.

III PARS.

Quisq; debet pro salute sua sedulo laborare.

Tanta multorum est insania, ut vilibus et nullius momenti rebus se totos dedant, et pro salutis suæ negotio nullo modo laborent. Hanc hominum stultitiam deplorabat Divus Paulus, hominesque rogabat, ut salutis negotio incumbere et sedulo laborarent: *rogamus autem vos, fratres, ut negotium vestrum agatis* (1 Thes. 4, 11). Alia negotia ad salutem minime spectantia, nostra negotia non sunt. Si laboras, ut in arte medica doctus fias, non tam te, quam alios quorum morbis curandis incumbes, hoc negotium respicit. Si noctu, diuque vigiles, ut utriusque juris lauream obtineas, hoc negotium non tam

tuum est, quam aliorum, quorum litibus componendis, vel causis defendendis vacabis. Hæc et alia his similia, non tam nostra, quam aliorum dicenda negotia: unico salutis negotio, quasi nostro, et non aliorum negotio, strenue et constanter laborandum est. Deus hominem in terra posuit, ut suo negotio usque ad mortem laboraret: *exibit homo ad opus suum et ad operationem suam usque ad vesperam*. Vult Deus, ut homo exeat, non ad turpe otium, non ad ludos, non ad epulas et varia alia mundi oblectamenta, verum ad opus: *exibit homo ad opus*. Nec vult Deus, ut homo ad quodcumque opus et ad quodcumque negotium, sed ad suum solummodo exeat: nec vult, ut ad illud pro aliquo solum tempore exeat, sed usque ad mortem: *exibit homo ad opus suum et ad operationem suam usque ad vesperam* (Ps. 103, 23). Vult quidem Deus, ut quisque negotiis statui et conditioni suæ congruis vacet; ita tamen ut et simul salutis suæ negotio incumbat. Vult Deus, ut temporaneis nostris negotiis operam demus; sic vero, ut simul cum iis salutis negotium peragamus. Vel potius vult Deus, ut in rebus temporariis, in quibus gerendis operam ponimus, semper salutis nostræ negotium inspiciamus et perficiamus, omniaque alia ad salutis nostræ negotium redcamus, adeo ut pro salutis negotio, quasi pro nostro et quasi pro unico nostro negotio solliciti esse et laborare videamur. Pro salutis nostræ negotio quidem laborandum, quia hoc negotium nostrum est; et pro illo etiam laborandum, quia hoc est negotium magni momenti et omnium negotiorum maximum; cum in hoc negotio agatur salus animæ spiritualis, animæ immortalis, animæ pretioso Christi sanguine redemptæ, qua nil in toto orbe pulchrius, nilque pretiosius. O homo! cum pro salute laboras, non pro re vilissima laboras, verum pro salute animæ tuæ, cujus si jacturam faceres, omnia alia tibi inutilia forent: *quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur?* (Mat. 16, 26). Quapropter cum tanti momenti sit salutis tuæ negotium, huic sollicite et sedulo labora, totamque tuam huic negotio operam impende. Dic, quæso, si duo tibi inessent negotia, quorum unum nullius, alterum

maximi esset momenti, nonne, primo relicto, alteri totus et totaliter incumberes? Nonne negotio magni momenti fortiter laborares? Haud dubie nullius momenti negotii oblivisceris, totusque et totaliter magni momenti negotio operam navares. O frater, duo in hoc mundo sunt nobis negotiorum genera; quorum alia nullius et alia maximi sunt momenti: *prima* sunt mundi negotia, quæ vilia sunt, nugæ sunt, et nullius momenti sunt. *Secunda* vero sunt salutis negotia, quæ summi momenti sunt: ideo, neglectis aliis, salutis negotio fortiter et continue laborandum; imo et illi negotio necessario laborandum. Minime credendum, quod indifferens sit saluti laborare, vel non laborare; quinimo eidem laborare necessarium est, nec aliquis salvabitur, qui saluti operam navare neglexerit. Vide, qui salvandi sint, et quibus Deus æternam mercedem daturus sit? Non utique otiosus et desidiosus, sed operarius, seu iis qui salutis operi fideliter et strenue laboraverint. Non dicit Christus Salvator: *voca inertes, voca otiosos, voca desidiosos; sed, voca operarios et redde illis mercedem* (Mat. 20); quia iis solum qui salutis operibus studioso laboraverint, merces æterna dabitur. Cum patriarcha Isaac, morti proximus, primogenito suo benedictionem dare statuisset, subdubitans an primogenitus esset qui benedictionem ejus petebat, manus ejus atrectare voluit, dicens, *accede huc, ut tangam te, filii mi, et probem utrum tu sis filius meus Esau, an non* (Gen. 27, 21). Ubi autem pilosas et duras manus contrectavit, protinus ei benedictionem contulit. Ecce elegantem figuram filiorum, qui ad coelestem hæreditatem vocantur; hi namque non ex verbis, non ex fœcua virtutum quarundam fragrantia, verum ex manibus et operibus justitiæ dignoscuntur, hi soli ad regnum coeleste vocantur et cœlesti benedictione donantur, qui in hoc mundo boni operarii extiterunt, qui manus operi adhibuerunt et qui salutis negotio fideliter laborarunt: de his solummodo et non de aliis dicetur: *voca operarios et redde illis mercedem*. Ne credas ergo esse indifferens, quod salutis negotio labores, vel non labores; etenim necessario huic negotio laborandum, ut æternam beatitudinem obtineas; *ac etiam ut inferni supplicia devites*.

Audi formidanda Christi Salvatoris verba dicentis; *omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur* (Matt. 3, 10). Quæ enim est arbor, quæ fructum bonum non facit, nisi malus christianus, qui bona non facit opera, et qui salutis negotio non laborat? Hæc est arbor sterilis, quæ cum fructus non producat, in inferni ignem projicietur. O quam formidanda sunt hæc Dei verba! Certe totus contremiscere deberes, cum audis, te in inferni ignem mittendum, nisi salutis negotio solerter laboraveris, neque solum contremiscere, verum et abjectis omnibus criminibus, saluti sedulo et constanter laborare. Non ergo solum salutis vacas mente et cogitatione, corde et affectu; ipsi incumbere etiam manu et opere. De salute cogita, salutem desidera, pro salute sedulo labora, et accipies coronam gloriæ in cælo. Amen.

DOMINICA VIGESIMASECUNDA POST PENTECOST.

DE ADULATIONE.

Magister, scimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces (Matt. 22, 16).

De nonnullis Gentilibus narrat Tertullianus, eos ita idololatriæ fuisse deditos, ut singulis fere horis idolorum suorum statuis adularentur, illas ornando, salutando, colendo, et tanquam divinitates adorando: *qui in idolis comandis, et in aris ornandis, et ad horas singulas salutandis adulantur*. Pari quodam modo viles quidam et serviles habentur homines, qui magnates tanquam deos suos venerantur, qui vitia illorum tanquam virtutes prædicant,isque per singulas horas et momenta verbis suavibus et speciosis adulari non desinant. Hoc adulationis spiritu ducebantur hi Pharisæorum discipuli, qui Christo

dicebant; *magister scimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces*. Licet enim hæc, quæ in Christi laudem dicebant, verissima essent et cælesti magistro digna, illos tamen obiurgat et hypocritas vocat, eo quod animo ficto et ad adulationem composito illa proferebant. Adversus hujusmodi adultores, quibus principum palatia, magnatum quorumque aula, imo et totus mundus redundat, ista erit concio. In qua ostendam adultores esse hostes eorum quibus adulantur. Ace.

Moris erat apud antiquos, sepulchra quædam in defunctorum gloriam statuere, in quibus nullæ licet reliquiæ, nullaque reconderentur cadavera, eorum tamen, in quorum honorem erecta erant, nomina inscribebantur, perinde ac si illorum corpora intus laterent. Hujusmodi sepulchris adulatorem jure merito similem dicam, qui cum amici nomen præseferat, intus tamen amicus non est, et, ut loquitur S. Antonius, *in adulate, velut in sepulchro, nomen tantum amicitie inscriptum est*. Verum quidem, quod ut adulator amici nomen et famam sibi conciliet, ita applaudit et blanditur, suisque verbis et officiis ita aliorum captare conatur benevolentiam, ut illum amicum esse beneficum, sincerum et probatum quisque sibi facile suadeat. Quis non credat, eum esse illius amicum verum et beneficum, cujus bona opera propalare et exaggerare solet? Quis non arbitretur, hunc esse amicum sincerum, qui talem sese proclamat et profitetur? Quis tandem non censeat, hunc esse amicum probatum, qui externa amicitia signa edere non desinit? Certe, si secundum faciem et signa externa judicentur adultores, haud dubie amici benefici, sinceri et probati censentur, revera tamen adultores non sunt amici benefici, *sed hostes maligni*; non sunt amici sinceri, *sed hostes callidi*; non sunt amici probati, *sed hostes ignoti*. Adultores sunt 1. hostes maligni; 2. hostes callidi; 3. hostes ignoti.